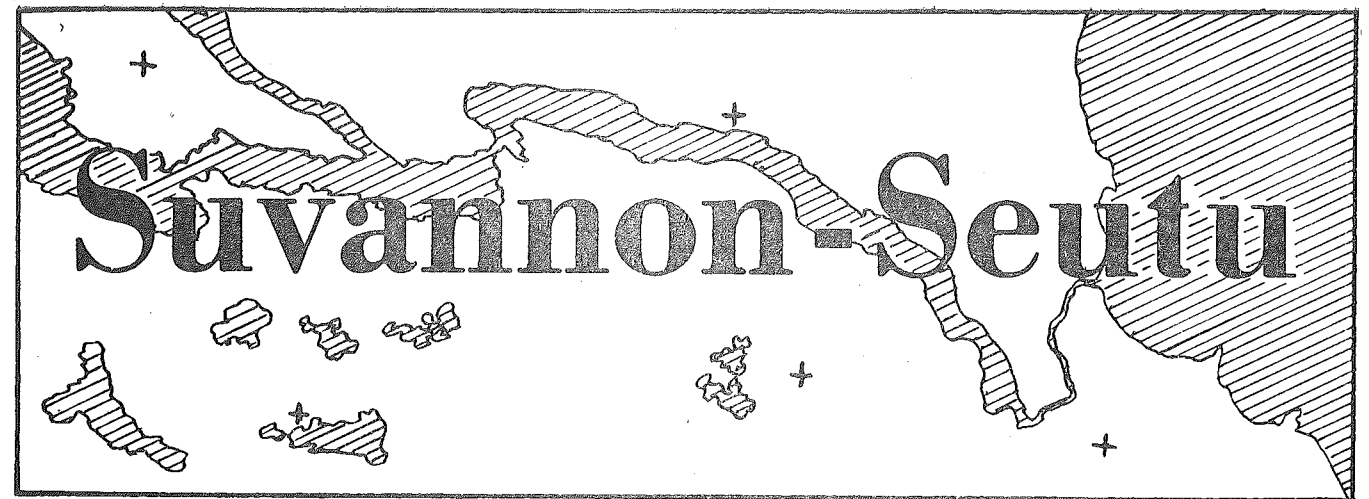

N:o 3 KESAKUU

Suvanto-Säätiön julkaisema aikakauslehti.

1959

Päätoimittaja Santeri Ollikainen

Sakkolan Suurpappilan piharakennus, jonka kuva yllä on rakennettiin 1942. Syksyllä 1941 vihollinen perääntyessään poltti pappilat, kirkon ja suurimman osan Kirkonkylää. Pappilan puuttuessa asui rovasti J. Laurila aluksi kanttorin virkatalossa Patamäellä ja jumalanpalvelukset pidettiin Sakkolan Valistustalossa, jonka juhlasali oli muodostettu väliaikaiseksi kirkoksi.

Alussa mainittuun piharakennukseen muodostettiin tilapäisesti kirkkoherran asunto ja kanslia, joten tilaa tuli kuitenkin väljemmästi kuin kanttorin virkatalossa, missä kaksi perhettä joutui jakamaan talon huonetiilat.

Kirkkoherran pappilan rakennuksista olivat palossa säilyneet: riihi, navetta ja sauna. Näilläkin oli jonkinlainen merkitys pappilan ja lähinaapurienkin kannalta, sillä palaneessa kylässä oli mm. navetoista puute.

Kuten kuvassa näkyy, ovat pappilan pellot olleet jatkosodan aikana viljelyskäytössä, koska vilja- tai heinäseipäitä on pellolle noussut. Kumpia ne ovat ei kuvasta selviä. Tietenkin niissä oloissa, sodan kestäessä ja kaksi vuotta »mahona» oltuaan ei pellon kasvu ollut loistava, sillä vieraan valloittajan hoidossa niitä tuskin ennätettiin tai haluttiinkaan järkiperaisesti muokata, lannoittamisesta puhumattakaan.

Millaisessa kunnossa pellot ja tilapäispappila nyt mahtanevat olla voidaan vain arvailla, jos kenellä vielä on muistelossaan mielenkiintoa näihin, vieraan hallussa olevina.

Mikäli siellä takaisin muuton jälkeen olisi ollut olosijaa, kuten sinne palattaessa toivottiin ja uskottiinkin, niin jo aikaa sitten olisi niille rakkaille kummuille ylennyt kirkko sekä pappila.

Sunnuntaikfi

Kirj. Siimon.

Hän puhui heille vertauksen siitä, että heidän tuli aina rukoilla eikä väsyä.

Hän sanoi: — Eräässä kaupungissa oli tuomari, joka ei peljännyt Jumalaa eikä hävennyt ihmisiä. Ja siinä kaupungissa oli leskivaimo, joka vähän väliä tuli hänen luoksensa ja sanoi: — Auta minut oikeuteeni riitapuoltani vastaan. —

Mutta pitkään aikaan hän ei tahtonut. Vaan sitten hän sanoi mielessään: — Vaikka en pelkää Jumalaa, enkä häpeä ihmisiä, niin kuitenkin, koska tämä leski tuottaa minulle vaivaa, autan minä hänet oikeuteensa, ettei hän lopulta tulisi ja kävisi minun silmilleni. —

Niin Herra sanoi: — Kuulkaa, mitä tuo väärä tuomari sanoo. Eikö sitten Jumala toimittaisi oikeutta valituille, jotka häntä yötä päivää avuksi huutavat ja viivyttäisikö hän heiltä apuansa? Minä sanon teille: hän toimittaa heille oikeuden pian. Kuitenkin kun ihmisen poika tulee, löytäneekö hän uskoa maan päältä? — Luukk. 18. 1—8.

Tässä vertauksessa Jeesus lähete perin inhimilliseltä pohjalta opettamaan. Hän ottaa tässä esimerkiksi väärän tuomarin, tuomarin, joka ei peljännyt Jumalaa eikä hävennyt ihmisiä. Tällaisen vertauksen kohdetta ei sen aikuisesta Israelista liene ollutkaan vaikea etsiä. Tiedämmehän raamatusta, kuinka silloin oli mm. tullinkanto annettu erinäisille urakoitsijoille, joita nimitettiin publikaaneiksi ja heillä oli mahdollisuus käyttää mielivaltaa halunsa mukaan. Toiselta puolen on tunnettua, että jos jossakin maassa (valtiossa) on päässyt joihinkin

yleisiin toimintoihin pesiytymään mätäpesäkkeitä, se tahtoo sanoa järjestelmällistä väärinkäytöstä, niin tämä saasta leviää toisiin samanlaisiin toimintamuotoihin ensin ja sitten kaikkeen sellaiseen toimintaan, missä valvonta on heikkoa ja käytettävät varat tarpeeksi suuria viekoittelemaan luonteeltaan heikkoa asiainhoitajaa anastuksiin. Meillä Suomessakin on viimeaikoina tullut esille surkuteltavia esimerkkejä tämänlaatuisesta ja varmasti ilmenee lisää mikäli erinäisissä laitoksissa tarkastusta ja valvontaa tiukennetaan.

Yllämainitusta tuomarista sanotaan: — Hän ei peljännyt Jumalaa eikä hävennyt ihmisiä. Nämä olivat riittävät luontaiset edellytykset siihen, että hänestä tuli väärä tuomari. Jo vanhassa testamentissa puhutaan väärästä tuomareista Israelissa, joten tällainen lausuma ja arvostelu Jeesuksen antamana on kuin kaikua tämän kansan kaukaisesta historiasta. Mitä tämä tuomari sitten lieneekin tehnyt ansaitakseen näin ikävänmakuisen lisänimityksen? On huomioitava, että niihin aikoihin oli lahjusten otto Itämailla niin yleistä, että se asiakas, joka ei tätä puolta riittävästi huomioinut hävisi tavallisesti juttunsa, mistä taas johtui, että lahjusten suuruuden mukaan lanketetut tuomiot tuskin olivat oikeita moraalisen tahi asiallisen mittapuun mukaisesti katsottuna. Alussa mainittu tuomari lienee syyllistynyt katsomaan päätöksiä antaissaan enemmän henkilöön kuin asiaan. Sitä osoittaa sekin, että tekstissämme mainitun leskivaimon oli useaan kertaan kääntänyt väärä tuomarin puoleen ja tietenkin rukoiltava tätä toimittamaan hänen asiansa. Leskivaimolla ei luonnollisesti ollut lahjoja

tuomarille vietäväksi tahi tarjota upeita päivällisiä, vaan hän vain pyyteli ihmiseltä ihmisenä oikeutta itsellensä ja asiallensa. Kuitenkin tämä väärä tuomari tekstimme mukaan oli sikäli inhimillinen, että hän, vaikka vaan siitä syystä, kun tuo nainen käynneillään ja pyynnöillään tuotti hänelle vaivaa, auttoi häntä oikeuteensa. Sen lisäksi tekstistämme selviää vielä muutaakin. Siitä käy selville, että tuo tuomari tavallaan pelkäsi tätä asiakasta, kun hän sanoi: — Autan hänet oikeuteensa, ettei hän lopulta tulisi ja kävisi minun silmilleni. Tuomarilla oli nähtävästi kokemusta, että äärimmäiseen epätoivoon joutunut henkilö saattaa, kun mikään ei auta, käydä väkivaltaiseksikin, ja saadakseen rauhantuoilta kiusaajalta sekä välttääkseen mahdollisen henkilökohtaisen vaaran, hän katsoo tätä kahdenlaista epämiellyttävää olotilaa vastaan voivansa vaivautua ottamaan lesken asian esille ja saattaa se pois päiväjärjestyksestä.

Jeesus jatkaa edellisen johdosta: Kun tuo väärä tuomari lopulta otti kuuloonsa avun tarvitsijan anomuksen, niin eikö sitten Jumala toimittaisi oikeutta valituille, jotka häntä yötä päivää avuksensa huutavat. Hän toimittaa heille oikeuden pian.

Meidän täytyy uskoa, että silloin kun Jumala jakaa oikeutta on se toisenlaista kuin jonkin maallisen tuomarin ja tuomariksi tekeytyneen arvostelijan, sillä se on Jumalallista oikeutta, Jumalallisten lakien mukaan annettua. Usko, se on sittenkin suuri kysymys. Usko rakoilee ihmistenkin keskinäisissä suhteissa ja tavattoman paljon epäuskon rikkaruohoa on vuosisatojen kuluessa pyrkinyt tukahduttamaan uskon Jumalaan ja Vapautajaan. Kaikkietävä Jeesus on tässäkin kohden nähnyt tulevaisuuteen ja lausuu: — Kuitenkin kun ihmisen poika tulee löytäneekö hän uskoa maan päältä. —

Sakkolalaiset vesistöt

Suvanto-järvestä on jo aikaisemmin kirjoitettu, vaan Sakkolan pitäjän sisällä oli useita pieniä järviä, lampia ja jokiakin. Suurin osa näistä manterejärivistä oli Suvannon eteläpuolella.

Mainittakoon ensinnä Petäjäjärvi, mikä sijaisi varsinaisen Petäjäjärven kylän ja entisestä hovin kantatilasta muodostetun Hovinkylän (Petäjäjärvi N:o 1) välimaastossa, korkeiden männikkömäkien suojassa.

Järven pituus oli noin 2½ km ja suurin leveys 400 m. Järvessä oli yksi saari siinä kohdin missä Petäjäjärven—Riiskan maantie painui aivan rantaviivaan asti. Kalakannasta olivat vallitsevina särki ja ahven sekä kiiski, mutta oli maiteitakin ja säynäviä. Hauki oli harvinainen ja lienee se johtunut siitä, että järven vesi kesäisin siinä elokuun alussa muuttui saameaksi ja siinä leijaili veden seassa jotain ryynimäistä ainesta. Tämä veden sekoittaja lienee ollut jonkin pohjakasvin kypsyessään aiheuttamaa saostetta. Järven itärannalla sijaisi Petäjäjärven emäntäkoulu, mikä oli saanut käyttöönsä hovin vanhat rakennukset uudelleen kunnostettuna.

Petäjäjärveltä Rautuun menevän maantien laidassa lähellä Raudun rajaa korkean Vääränmäen juurella sijaisi kirkasvetinen Lännäjärvi.

Tässä järvessä oli ahven pääkalana, vaan oli rajoitetusti haukea ja särkiä ym. Järven pituus oli noin 800 m ja leveys noin 250 m. Järven eteläranta oli suota, vaan siitä erikoinen, että tässä suossa ja sen puoleisessa rannassa oli paksu kerros männyn runkoja hautautuneina veteen ja suohon joskus kaukaisina aikoina, luultavasti sattuneen hirmumyrskyn kaatamana. Varsinaisessa järvivedessä olleet puut olivat niin

hyvin säilyneitä, että tämän vuosisadan alussa siitä oli eräs isäntä niitä nostellut ylös ja rakentanut jonkin rakennuksen. Kukaan ei muista milloin tämä katastrofi olisi sattunut, jolloin kyseinen metsä kaatui, eikä siitä ole säilynyt muistikertomuksiakaan miespolvien kautta kulkeneita, joten lienee tapaus sattunut hyvinkin kaukaisena ajankohtana. Lähellä Sadejoen rantaa ns. Suosaaren metsäalueella (Lutjana) oli vähäinen Joutsjärvi. Pituus noin 300 m ja leveys 80 m. Järvi oli matala, mutta silti siinä oli vähäinen kalakanta pääasiassa ahvenia.

Petäjäjärven aseman luona olivat Likolammet. Kaksi pientä lampea, korkeiden mäkien suojassa, noin 1 km asemalta etelään, Joutsjärven metsäalueelle kulkevaa tietä. Suurempi näistä oli noin 100 m pitkä ja 50 m leveä, mutta erittäin syvä. Ruutana oli ainoa kalalaji. Näitä lampia eroitti vain muutaman metrin levyinen maakannas ja lienee niillä ollut maanalainen vesiyhteys keskenään.

Lähellä Suvannon rantaa, Arkuntanhuan kylässä sijaisi Möngön lampi, noin 500 m pitkä ja 100 m leveä matalahko ja heinärantainen. Lampi oli erittäin kalarikas. Pääkalana särki ja hauki. Siitä syystä, kun kaloja oli paljon ja syvyyttä vähän, tuli paksulumisina talvina kaloille hapen puute ja joskus kalakanta kuoli verrattain vähiin. Rantojen ja lammenkin omistajat koittivat suojella kalakantaa hakkaamalla avantoja jäähän, vaan sekään keino ei kokonaan pystynyt tuhoa estämään.

Kalat sikisivät jälleen niin nopeasti, että hävityksen jälkeen parin vuoden päästä kalakanta oli jälleen entisen runsaana siihen asti, kunnes taas hapen puute te-

ki tuhonsa. Tähän lampeen tuli suoalueelta pieni puronen ja lähti myöskin laskuoja. Lampi oli noin 25 m korkeammalla Suvantojärven pintaa, jonne se laski.

Suvannon pohjoispuolella, Viiksanlahden ja Valkjärven (Vennän Valkjärvi) kylien välimaastossa oli mäntymetsän keskellä erittäin kirkasvetinen Valkjärvi. Pituus noin 1½ km ja leveys 500 m. Suurelta osaltaan tämä järvi sijaisi komeiden hiekkamäkien syvänteessä, vain Valkjärven kylän puoleinen ranta järven päässä oli matalaa maastoa.

Tunnetut Kiviniemen kasarmit sijalsivat tämän järven rannalla ja juuri järven kirkasvetisyys oli aiheena siihen, että sen rannalle kasarmit rakennettiin.

Lähellä Kiimajärven rantaa oli Voloskan Jortikan lampi, jonka kalakannasta mainittakoon: hauki, ahven ja särki ja Sakkolan Suursuon takana sijaisi Perälampi, mikä suonkuivatuksen ansiosta lienee ollut viimeaikoina kesäisin vähävetinen. Luprikkalan kylän perällä, Poikamäen tilaan kuuluvana oli Kalalampi, mistä sai alkunsa Luprikan oja. Tässä lammessakin oli jonkin verran kaloja, ahvenia ja särkiä. Lammen pituus noin 150 m ja leveys 60 m. Muutamia pienempiä lampia, kuten Vilakkalan lampikin oli kuivatettu ja otettu viljelykselle jo vuosikymmeniä sitten. Lupran kylän ja Pyhäjärven pitäjän rajalla oli Lupran järvi, 600x300 m. Kalaa melkoisesti.

Joet:

Suurin oli Taipaleen joki, mikä vei Suvannon vedet Laatokkaan. Sen pituus oli 3½ km ja oli siihen muodostunut kaksi huomattavaa koskea. Ylimmäinen näistä, Vaskelelankoski oli virraltaan voimakkaampi ja putous korkeus suurempi kuin alempana sijaitsevassa

Kemppilänkoskessa. Tämä joki kulki osittain Metsäpirtin pitäjän alueella, vaan valtaosaltaan Sakkolan eri kylien omistamain lieten niittyjen halki ja päättyen Taipaleen lahteen. Joen laskusuun vasen ranta oli Sakkolan pitäjän- ja oikea ranta Metsäpirtin pitäjän aluetta. Liikennettä joen yli välitti lautta, mikä lautturin Kaapre Viilin keksinnön nojalla kulki virran yli edestakaisin soutamatta tahi ilman mitään muuta käyttövoimaa kuin virran paine.

Muista varsinaisista joista oli suurin Sadejoki, mikä oli Sakkolan ja Valkjärven pitäjien rajajoki. Tämä joki sai alkunsa Venäjän puolelta tuli yli rajan Kivennavan Lipolan kylän kohdalla, sivuutti Anttolan Myllykosken yläpuolella Kivennavan ja Raudun rajan, sekä kulki poikki Raudun pitäjän kulman Orjansaaren ja Mäkrän kylien kohdalla siitä suunta jatkui melkoisen mutkittelevana Petäjärven kylän takamaaniittyjen vieritse Kiviniemeen, missä laski Vuokseen Kiviniemen kosken yläpuolella. Petäjärven kylän peräitsen kulkiessaan, Petäjärven—Peräkorven tien alapuolelta alkaen muodosti joki monta koskea, joista Karttusen koski ja Ryyppön ryöpäs olivat huomattavimmat. Karttusen koskessa sijaitti aikoinaan Karttusen vesimylly ja myöhemmin Sääksjärven voimalaitos (Omistaja Lennard Sääksjärvi) Yläkoskeen, edellämainitun maantien varteen rakensi Juho Vaari aikoinaan vesimyllyn, jonka myi Simo Paussulle ja Pausun perilliset pitivät myllyä käynnissä lähelle sotavuotiaa jauhaten pääasiassa tattaria ryyniksi.

Sadejoen nimestä käytiin Hiitolan—Raudun radan rakennusaikana kova kiista rataa rakennuttaneen insinöörin ja paikkakuntalaisten välillä. (Insinöörin nimeä en satu muistamaan). Kun asianomainen ei tuntenut paikallismurretta ja varsinkin sen murteen ään-

tämistapaa, niin teki hän omat ja omintakeiset johtopäätöksensä älynsä mukaisesti.

Kun joen nimi äännettiin »Saij'jok», niin päätteli sanottu herra, että nimi on Saijan joki ja perusteli päätelmänsä sillä, että mm. Savossa on Saija nimisiä paikkakuntia, vaikka ei voinutkaan selittää, milloin savolaiset olisivat käyneet tämän joen ristimässä, niin sai hän vahvemman oikeudella karttoihin väännettyä nimen Saijanjoeksi. Yhtähyvin siitä olisi voitu tehdä Seita-joki, sillä onhan esim. Lapissa Seita-nimisiä paikkoja. Vielä tuo ääntämiskonsti: Sana sade äännettiin: saae, tahi saaje ja kun siihen liittyi lisäsana esim. joki, niin se äännettiin joko saiijok, tahi saajjok. Valkjärven pitäjän muutamilla kylillä oli niittyjä tämän joen varrella ja kun näiden niittyjen nimitys olisi ollut Saajejoen niityt, niin nimi lausuttiin lyhennettynä: »Saajenniitty». Nimi Sadejoki oli tälle joelle ominainen siitäkin syystä, kun se poutaisena aikana oli vähävetinen, mutta laajan vesitysalueensa vuoksi paisui paripäiväisen sateen jälkeen tuntuvasti.

Onkijat saivat joesta harreja ja nousi siihen aika-ajoin lohikin. Monenlaista ns. pientäkalaa oli myöskin joen erinäisissä syvänteissä.

Sadejokeen liittyi Petäjärven ja Kiviniemen kylien välisellä niittyauekalla Petojoki (Pet'oja). Tämänkin joen alkuperäisestä nimestä on oltu eri mieltä. Joki saa alkunsa Petäjärvestä ja siihen liittyy aivan lähtösuustossa lisäjokena Kalajoki (Kal'oja) Petojoen keskijuoksulla se tunnettiin Pius-tin nimellä ja maantien kohdalla nimellä: Kapakkasillan oja. Kesäisin tämä joki olikin vähävetinen ja ojamainen, vaan kevättulvien aikana sopiva uittoväylä. Tämä joki ja edellämainittu Sadejoki varsinkin olivat keväisin uittettavia tukkeja tulvillaan ja kesti uitto

Sadejoessa noin kuukauden verran, joskus kaksikin. Petojoen uitto oli noin 10 päivän juttu.

Kalaoja sai alkunsa Raudun puolelta pienestä lammesta ja se koukerteli erinäisten niittyalueiden keskitse, tehden mm. niin sanottun Saarenmaan kohdalla luokkimaisen (vommel) mutkan. Petoja Kalajoessa oli kalaa niukalta, vaan jonkin ahvenen pikkupojat saivat joskus onkeensa. Petäjärveen aikoinaan toi vettä Losken korvesta Leipäkanava, vaan se oli viimeaikoina keskikesällä melkein kuiva, kun korpi oli raivattu viljelykselle.

Riiskan Myllyjoki oli kapea, mutta runsasvetinen. Sekin tuli Raudun puolelta ja kulki osittain lapinlahtelaisten niittyjen halki. Joessa oli ennen ollut kaksi myllyä, Kuparisen ja Mamejeffin myllyt, vaan viimeaikoina ei ensinmainittu mylly ollut vuosikymmeniin käytössä ja entisen Mamejeffin myllyn omistivat Tenkasen veljekset.

Suvannon pohjoispuolella oli Suursuolta alkunsa saanut Sakkolan Myllyjoki, missä myöskin ennen oli kaksi myllyä, Pappilan mylly ja Lampun mylly. Viimemainittu oli jo kymmeniä vuosia ennen viimesotia pois käytöstä ja myllyrakennuskin sekä sulku purettu. Pappilan mylly jauhoi aivan viimeaikoihin asti ja oli se vuokrattuna eri henkilöille. Kaupias Matvejeff lienee ollut pitkäaikaisin vuokralainen.

Joista mainittakoon vielä Kaarnajoki, Mustajoki ja Lohijoki. Viimemainitut Laatokkaan Laskevina. Riiskan Myllyjoki ja Sakkolan Myllyjoki laskivat Suvantojärveen.

Suvantojärveen laski sen lisäksi useita runsasvetisiä oja. Länsipäässä oli Savioja, mikä sai alkunsi Tikansaaren kylän taustalla sijaitsevasta korpimaastosta. Haidermaan kylän kohdalla laski myöskin melkoinen oja Suvantoon,

samoin Lepp'oja Haparaissa ja Vilakkalan lamminoja Volossulassa. Haparaisten kylässä oli eräältä suolta lähtevä Kylm'oja, mikä laski Pyhäjärven rajalle päin.

Suvannon eteläpuolella oli mm. Rajamäen oja Arkuntanhuassa ja Möngön lammista alkunsa saanut Ojaniemen oja, mihin liittyi Paturan korvesta tullut Niittysien oja. Sitten oli Ojaniemen kylän ja Loposenmäen rajalla Naskalin oja erihaaroineen ja Lapinlahden kylän takana Suursuon oja sekä Riiskassa vielä Vihtovan oja.

Muutamia lampia jäi mainitsematta siinä kun tämän kirjoituksen alussa oli järivistä selostus. Sellaisia oli: Pappilan lampi Sakkolan—Suursuon perimmäisessä pohjukassa, Likolampi ja Kuurlampi Haparaisten kylän takamaastossa. Lammet olivat useimmat laskujoettomia, paitsi jo mainittu Möngön lampi, Kalalampi ja mahdollisesti Likolampi Haparaissa. Samoin olivat seuraavat järvet laskujoettomia: Lännäjäjärvi, Joutsjärvi ja Valkjärvi. Kahteen ensinmainittuun ei tullutkaan ojaa, mutta Valkjärveen laski vähäinen Valkjärven oja.

Huomattavimmat suot olivat: Sakkolan Suursuo, mistä suurin osa oli jo viljelykseen kuivatettu ja Lapinlahden Suursuo, mikä oli kokonaisuudessaan otettu viljelykseen. Veteliä hetteikkösoita ei Sakkolassa lainkaan ollut.

S. Ollikainen

Vanhanpojan viisastelu

Kirj. A. Aava.

Niin on vuodet vierinehet, päivät tässä täyntynehet, paljon syöden, suurin juoden, ilopitkiä pitäen, jott on saamatta sorea oma nainen ottamatta, vaikka jo ikä ajavi, akan tarvis taivuttavi, hiihtävi vakava vuosi kolmikymmen kuluttavi...

— — —

Nehän ne eniten sotki, kaikin viikon viivyttivät, kun oli kotipihalla polut poikin poljettuna.

— Yksi vie ohitse aitan, polku pihlajan sivuitse, toinen kai alaitse tuomen meiän kaivon kolkkamitse. Molemmat soluivat sorjin, veitikoitsivat veräjän. Toinen vei kotihin Katrin tummahisen tienoville, toinen vaalean tuville, Liisan aitan liepehille.

— — —

Matkasin molemmin niitä teitä tuttuja kävelin, vihellellen vilkuttelin, pääsyttä perille tuosta seikkaisesta, selvimättä, tuomenko somempi kukka vaiko pihlajan pitämä.

— — —

Niin on vuodet vierinehet, paljon syöden, suurin juoden, hajallisin harppaellen.

Rajapyykkejä

50 vuotta täytti Gunnar Kankunen Malmilla, 1/2 1959. Oli syntynyt Sakkolan Petäjärvellä.

50 v. täytti Teodor Nihti 13/4 Pinsiössä, entisiä Petäjärveläisiä hankin.

50 v. täytti Eero Vuorinen 18/6 Valkeakoskella. Syntynyt Sakkolan Kiviniemessä, asioitsija Paavo Vuorisen poika.

75 v. täytti 20/4 Pinsiössä August Aho. Hän oli myös entisiä kiviniemeläisiä ja asui parhaat ja työrikkaat vuotensa siellä, muualta muuttaneena.

Kuolleita

Emilia Koiranen o.s. Suokas Kiviniemestä. Kuoli 85 vuotiaana 10/5.

Helena Volanen, o.s. Ryyppö, kuoli 4/6 Lempäälässä, 73 vuotiaana.

Evert Männikkö, Kiviniemestä kuoli 12/6 Pälkäneellä 72 vuotiaana.

Hilma Koiranen, o.s. Kekki, Haidermaasta, kuoli 18/6 Lempäälässä, 57 vuotiaana.

Opin saralta

Lea Koiranen valmistui tänä keväänä Järvenpään kotitalousopistosta kotitalousopettajaksi.

Toijalan yhteiskoulun oppilas Matti Vulli on tänä keväänä kirjoittanut ja läpäissyt ylioppilaskirjoitukset.

Näihin ylläoleviin osastoihin saavat lehtemme tilaajat lähettää lyhyitä tiedotuksia ja otetaan ne lehteen mikäli tila sallii. Opin saralta osastoon on lähetettävä vain yliopistolinjalla opintonsa suorittaneista tiedot, sekä ylioppilaaksi kirjoittaneista.

T o i m i t u s.

Nimipäivänä

Kirj. A. Aava.

Mun sinisen saloni soiton nimipäiväsi lahjaksi saat. Ne sävelet hellät ja hienot, ilonkaikuvat, kaihokkaat.

Ja lintujen laulelon sieltä, hyvä ystävä, sulle ma suon ja kankahan kanervatuoksun, sekä kieloja kainoja tuon.

Salon laulelo, mahtava, suuri näin ikkunas vierelle saa. Tämä keveä keväinen tuuli sitä leikiten kuljettaa.

Ne on tuonehet riemua pelkkää ken otti ne omakseen, ne kulkijan kuulossa helkkää ja syöpyvät sydämeen.

Kuollut kylä

Kirj. E. Lamppu.

Elettiin kesäkuuta 1944. Tykkien jyrinä rintamalta oli jokapäiväinen kuultava. Saksalaiset lentokoneet pörräsivät Petäjärven lentokentällä. Venäläiset laskivat desanttia asuntoni lähelle metsään vajaan 150 metrin päähän. Jännitys kasvoi. Tuli sitten se aavistettu evakuoimiskäskey, ensin vain irtaimistolle ja karjalle, sitten myös väestölle.

Tavarat piti ajaa Sakkolan asemalle. Siinä sitä oli touhua ja kiirettä. Rautulaiset puolestaan ajoivat tavaransa Petäjärven asemalle ja tämä asemalaani täytti puolen kilometrin pituudelta. Silloin oli Petäjärven asemalla tavaraa ja karjaa. Siinä oli auraa, äestä, rattaita, rekiä, puimakoneita ja moottoreita, sahoja ja myllyjä, tavaraa kaikenlaista vanhaa ja uutta, suurta ja pientä. Näistä tuli ainoastaan yksi vaunulasti lastatuksi ja lähetetyksi, muut jäivät kaikki venäläisten saaliiksi. Venäläiset maataistelukoneet ampuivat karjaa ja hoitajia konetykeillä. Yksi nainen tästä tulituksesta kuoli ja kaksi haavoittui. Myös 8 lehmää vahingoittui niin pahoin, että ne täytyi lopettaa.

Petäjärven kylä tyhjeni asukkaista kesäkuun 17 ja 18 päivien välillä.

Halusin olla mahdollisimman kauan kotikylässä, kun evakkoelämästäkin oli jo kokemuksia talvisodan jälkeiseltä ajalta. Tiesin, ettei Karjalan heimoa oteta avosylin vastaan uusilla asuinpaikoilla, mikä aavistukseni osoittautui oikeaksi myöhemmin.

Neljä eri kertaa käskivät esikuntaupseerit meitä pois kotoa kesäkuun 18 päivän vastaisena yönä, tatarimyllyn omistajan Paussun

Stipendin saajien kertomuksia

Nimi ja osoite: Irma Kyllikki Nuora, Tottijärvi, Nuora.

Syntymäaika ja paikka: 15. 11. 1941 Kontiolahdessa.

Isän nimi: Matti, synt. 26. 6. -14, syntymäkylä Petäjärvi.

Aidin nimi Laina, o.s. Kuparinen, synt. 7. 7. -19 Lapinlahdessa.

Aidin isän nimi: Tuomas (Tommi) Kuparinen, synt. 21. 8. 1875 Lapinlahdessa.

Hän muutti perheineen 1926 Sundenhäntään. Maanviljelyksen ohella hän teki suutarin työtä. Hänet tunnettiin myös hyvänä luotsina eli soutumiehenä, joka välitti veneellä liikennettä (kievarisoutua) yli Suvannon Hiekkarannasta—Virkinrantaan.

Aidinäidin nimi oli Maria, o.s.

Filemonin kanssa, ennenkuin aamulla kello 6.30 lähdimme.

Nyt täytyi jättää hyvästit kauniille Saarniaisten koskelle, kalastus, uinti ja uittopaikoille. Täytyi jättää hyvästit uudelle kauniille kodille missä vasta puoli vuotta oli asuttu. Hersalon divisionan upseeriruokala oli sijoitettu kotiini, jossa kolme lottaa oli emäntinä. He vilkuttivat minulle lähtiessäni onnea kotimatkalta.

Emme matkatoverini kanssa jättäneet Petäjärven kylää vielä, vaan riisuimme hevoset Huuhassa, Ryyppön sillan luona ja panimme liekaan sekä itse menimme latoon nukkumaan, sillä kun oli monta vuorokautta valvottu, niin tuntui uni maistuvan. Herättyäni ilta-päivällä päätin mennä asemalle ja kylään katsomaan millainen siellä oli tilanne.

Tulin Petäjärven asemalle kello 15.30. Ei näkynyt yhtään ihmistä, ei siviiliä eikä sotilasta, tavaraa vain oli ratapiha täynnä. Kävin Osuuskaupalla asti, eikä ketään näkynyt. Palasin takaisin Kuparisen Martin talon kohdalle ja

Ruuna, syntynyt Lapinlahdessa 24. 12. 1883.

Isänisän nimi oli Yrjö (Yllö Jurka) syntynyt Petäjärvellä 1880. Maanviljelyksen ohella ajoi maitoa ja liuhkia Pietariin. Maidonajo tehtiin kesällä vietertelekoilla ja talvella saanireellä. Maasikuksina riipui kesällä kärryn alla akselissa voitlutarkoituksessa. Kuumat ja kuivat ilmat karsinoittivat telakan pyörät, piti niitä suutaa tuoreilla leppäkiiloilla ja maasilla voijella, kun matka Pietariin oli pitkä ja kivinen tie.

Isänisän äiti oli Helena ja syntynyt Lapinlahdessa 1850.

Isän äiti oli Eliisa, synt. 1883 Riiskan kylässä.

2) En ole käynyt Sakkolassa, joten

loin katseeni yli entisen laajan ja vauraan kylän, yli lentokentän, ja Nuoran, Ryyppön, Karvosen ja monien muiden vauraiden ja hyvin hoidettujen talojen yli. Katso ketään ei näkynyt. Kylä oli kuollut. Nyt muistuvat mieleeni raamatun sanat profeetta Jeremian 4 luku 25 jae: — Minä katselin ja katso, ei ollut yhtään ihmistä. — Petäjärven laaja kylä, jossa ennen sotia oli 1260 asukasta oli nyt kuollut.

Vakavana aloin astella Huuhtaan päin, pois kylästä. En tahtonut kauemmin viipyä kuolleessa kylässä. Mennessäni siinä Syvänojan hiekkakaista mäkeä ylös, ajattelin turhaa kaksivuotista rakentamistani ja mietin mitä raamattu sanoo siitä kuinka kauan kylä on entisistä asukkaista tyhjä. Näin sanoo Herra: — Koko maa on oleva autiona, mutta en minä sitä peräti lopeta — ja edelleen: Jos Herra ei huonetta rakenna, niin sen rakentajat turhaan vaivaa näkevät. — Juudan kansakin palasi kotiinsa, kun aika oli täytetty. Onko Karjalan kansalla paluuta?

henkilökohtaisia muistoja ei minulla ole Sakkolasta.

3) kohta: Paljon hyvää ja kaunista.

4) Vanhempani ovat kertoneet minulle paljonkin Sakkolasta. Äitini on usein kertonut Sakkolan punaisesta puukirkosta ja muistellut keisäisiä kirkkomatkoja, kuinka Saimaa I niminen laiva kuljetti kirkkoväkeä pitkin Suvannon selkää. Lähtö tapahtui sunnuntai-aamuisin Kiviniemen rannasta, poiketen Röykkylän, Hovinrannan ja Hiekkarannan rykkiin, vieden sitten kirkkoon menijät Virkin rantaan. Kävelymatkaa oli rannasta vielä kirkolle kaksi virstaa. Kauniina kohosi kirkkomäki kirkkoineen ja sankarihautoineen. Kellotapulista kumahtelivat monta sataa vuotta vanhat kirkonkellot kutsuvana. Ja kuinka kaunis oli kirkko sisältä valkoiseksi maalattuna mahtavine kristallikruunuineen.

Pitäjäläiset kävivät ahkerasti kirkossa ei tarvinnut papin saarnata paljaille seinille.

Isä aina muistelee paimenpoikana oloaan, kuinka tutuiksi kävivätkään lähiympäristön metsät ja kotikunnaat jäivät lähtemättömästi muistikuvaan. »Aamul varrai lähetti naapurin paimenii kans Korpaho perältä Summasii päi lehmii peräst, kulettaa Pihlajanotkot, Pitkänotkot suurel kankaal yhä pitki Renkotie laittoi. Käytti Kankaskaivot, Paloaukiol, Riitaho notkos Revoselil, Rosmonotkos. Ulottipa matka joskus Valkial Lammil ja Karvalammil, yhä Häräsilmäl ast, Hutlammil ja Kulppasoil. Pois tulles siit Lännäjärves uitii ja syötii evvää. Siit saivat lehmätki levätä ja sit myö pojat koiteltii jot kene tussar se parraite pamahtaa.

Ei paimenit kenkii olt, paljai jaloi juostii jot risut rusk ja illall kottii tulles pit paimenel olla tuutilline möllymarjoi ja saunavastat lauantai-iltan.»

Pitkä oli paimenen päivä, mutta olihan siinä oma viehätöksensä.

5) Kuvittelen, että Karjala on kaunis, etenkin Suvannon seutu, Hiekkarannat ja sen syvänsininen vesi ovat antaneet maisemalleen juhlanan näyn. Kotia ja kirkkoa on kunnioitettu ja vanhat elämäntavat antavat kuvan ja kertomuksien perusteella saa todella uskomaan nykypolvenkin, että »Karjala on muistojen maa».

6) Vanhempani kertovat mielipiteenään, että paremmuutta on paha arvioda, koska kehitys on kulkenut eteenpäin ja sitä mukaa me perästä kykyjemme mukaan, mutta kyllä sentään Karjala paljon rakkaampi on.

7) Olen kuullut kerrottavan, että Sakkola oli kuuluisa porsaspitäjä.

8) En tälläkertaa.

9) Kyllä puhuvat.

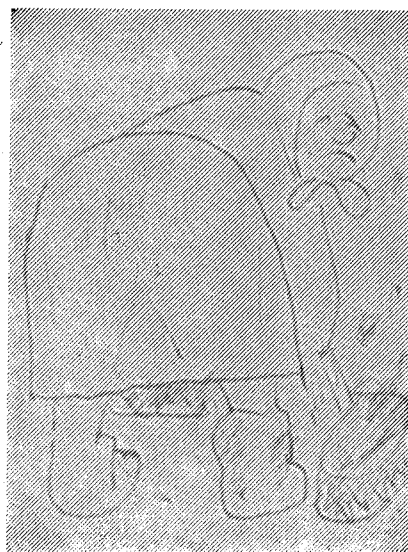
10) Kyllä puhun.

11) Kyllä muistelen ja etenkin keväällä, kun Karjalan kunnailla lehtii puu ja Karjalan koivikot tuuhettuu, käki kukkuu siellä ja kevät on, vie sinne mun kaihoni pohjaton.

Tottijärvellä 30. 3. 1959

Irma Kyllikki Nuora

Totinen kun lantun istuttaja.

Kalalampi

Kirj. Yrjö Kurikka

1.

Muistatko kirpeän pihkaiset männyt, kastehelmeiset lumpeikot? Olit eränkävijän kirkko, pyhättö hiljainen.

2.

Muistathan pyhäamujen auringonnousut, sen lintujen laulelot ja usvapilven, mi rantojen, lammen yllä niin raikkaana väräjäi.

3.

Tuon suopursun kirpeän tuoksun kai nytkin tunnet aisteillas ja tuon painuvan rannan jalkojen alla. Se ei unhoitu milloinkaan.

4.

Oi kiitos, sä Kalalampi, ota vastahan erävanhusten, mi ammensi luotasi. hiljaista hengenvoimaa siteeksi arkiseen harmauteen.

5.

Kyynel kastepisaran lailla silmäkulmassa kimmeltää, kuin usvapilvehen korkokuvan lailla se sinut kiinnittää.

6.

Olit eränkävijän kirkko, pyhättö hiljainen, usvapilvi. Nyt morsiuslunnun lailla suo odottaa takaisin.

Suvannon-Seutu

ilmestyy v. 1959 6 kertaa vuodessa ja maksaa 250 mk vuosikerta. Ilmoitusmaksu halpa ja suuremmista ilmoituksista alennus.

Toimituksen osoite:
Moisio Pt.

Toimitus

Päätoimittaja: Santeri Ollikainen. Toimitussihteeri Eero Nas-kali.

Muu toimituskunta: Yrjö Raaska, Ester Pitkänen, Viktor Ryypö ja Helmi Uosukainen.

RAKENTAJAT

Myyimme edullisesti monipuolisesta varastostamme erilaista SAHATTUA ja HÖYLÄTTYÄ PUUTAVARAA sekä LASTULEVYJÄ ja VANERIA.

LAUTA OY
LEMPÄÄLÄ - Puh. 101

Sakkolan pitäjäjuhlaa

vietetään **VIIALASSA** elokuun 2. päivänä. Juhla alkaa **JUMALANPALVELUKSELLA** Viialan kirkossa, missä juhlasaarnan pitää rovasti LAURILA.

Jumalanpalveluksen päätyttyä on **SEPPELTEN LASKU** sankarihaudalla ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä.

Kello 14 alkaa

P Ä I V Ä J U H L A

Viialan keskuskoululla, jonka ohjelmasta myöhemmin.

Illalla kello 19 alkaa

N Ä Y T T Ä M Ö I L T A

jossa esitetään Kyllikki Mäntylän **O P R I**.

Juhlatoimikunta

TARJOAMME EDULLISESTI

TELEVISIOITA useita eri merkkejä.

HUSQVARNA MOPEDEJA, PYÖRIÄ, ruotsalaista laatutyötä.

JÄÄKAAPPEJA — PESUKONEITA — MAATALOUSKONEITA — PUMPPUJA — LYPSEKONEITA, valmiiseen käyttökuntoon asennettuna.

KYSÄISKÄÄPÄ EDULLISIA EHTOJAMME.

R A A S K A N S Ä H K Ö L I I K E

Vesilahti, puh. Koski 41

Valkeakoski, Sääksmäentie 17, puh. 810

Muistattehan teettää sähkötyönne ennen syyskesän kiireitä.

OSTAJAT: Suosikaa ilmoittajiamme

SUVANNON-SEUTU